

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Odnowione partnerstwo z państwami Afryki, Karaibów i Pacyfiku”

[JOIN(2016) 52 final]

(2018/C 129/13)

Sprawozdawczyni: **Brenda KING**

Wniosek o konsultację	Komisja Europejska, 27.1.2017
Podstawa prawna	Art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Stosunków Zewnętrznych (REX)
Data przyjęcia przez sekcję	7.11.2017
Data przyjęcia na sesji plenarnej	7.12.2017
Sesja plenarna nr	530
Wynik głosowania	165/1/2
(za/przeciw/wstrzymało się)	

1. Wnioski i zalecenia

1.1. Umowa o partnerstwie z Kotonu między Unią Europejską (UE) a państwami Afryki, Karaibów i Pacyfiku (AKP) wygaśnie w 2020 r. Jest ona podstawą współpracy i dialogu w zakresie polityki, gospodarki, handlu i pomocy rozwojowej.

1.2. UE i AKP rozpoczęły oddzielnie rozmowy w celu wskazania możliwych ram i podstawy przyszłych stosunków. Prawdopodobne jest, że uwzględnione zostaną następujące priorytety: zmniejszenie ubóstwa, stosunki handlowe, zarządzanie przepływami migracyjnymi oraz walka z globalnym ociepleniem. Formalne rozpoczęcie rozmów między UE a państwami AKP ma nastąpić nie później niż w sierpniu 2018 r.

1.3. Europejska Służba Działań Zewnętrznych (ESDZ) i Komisja Europejska zapoczątkowały proces konsultacji publicznych w 2015 r. w celu przygotowania ram po wygaśnięciu umowy z Kotonu i opublikowały wspólny komunikat w listopadzie 2016 r., w którym poparły podpisanie nadrzędnej umowy określającej wspólne wartości i interesy, obejmującej trzy odrębne partnerstwa z każdym z trzech regionów.

1.4. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES/Komitet) przyjmuje z zadowoleniem wspólny komunikat, a także preferowany przez Komisję wariant polegający na podpisaniu nadrzędnej umowy z wyszczególnieniem priorytetów regionalnych, które powinny być prawnie wiążące. Uważa, że potrzebna jest nowa zaktualizowana umowa, która uwzględni nowe realia, takie jak obawy europejskiej opinii publicznej związane z większym ryzykiem zamachów terrorystycznych, wrażenie niekontrolowanych przepływów migracyjnych, ryzyko pojawienia się uchodźców klimatycznych wynikające z dramatycznego wzrostu liczby ludności w Afryce, rosnący wpływ innych potęg regionalnych oraz nieprzewidywalne działania obecnego prezydenta USA.

1.5. EKES apeluje również o lepsze włączenie społeczeństwa obywatelskiego w następne struktury i nadanie mu roli wykraczającej poza konsultacje. Jest to istotne w kontekście przestrzegania zasady spójności polityki na rzecz rozwoju.

1.6. EKES przyjmuje z zadowoleniem plan oparcia się na agendzie ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 wraz z uwzględnieniem konkretnych cech Europejskiego Funduszu Rozwoju. Jest to uzupełnienie nowego Europejskiego konsensusu w sprawie rozwoju, którego głównym celem jest wyeliminowanie ubóstwa przy jednoczesnym włączeniu gospodarczych, społecznych i środowiskowych aspektów rozwoju zrównoważonego. Jednak Komitet ubolewa, że agenda 2030 nie zajmuje centralnego miejsca w przyszłej umowie, co umocniłoby kluczowe zasady takie jak uniwersalność, zarządzanie, a także wzajemne powiązania i niepodzielność celów zrównoważonego rozwoju.

1.7. EKES uważa, że wszelkie przyszłe partnerstwa powinny opierać się na dialogu politycznym, a nie na relacji darczyńca–beneficjent. Odnotowuje, że komunikat słusznie dostosowano do globalnej strategii UE, jednak zaleca, by koordynować wszelką przyszłą współpracę AKP–UE również ze strategiami i celami partnerów AKP.

1.8. EKES zaleca również, by umocnić wymiar polityczny i zapewnić skuteczny mechanizm monitorowania obejmujący społeczeństwo obywatelskie. Konieczne jest zachowanie i umocnienie dorobku prawnego UE dotyczącego udziału społeczeństwa obywatelskiego, w tym sektora prywatnego (organizacji społeczeństwa obywatelskiego), we wszystkich etapach przyszłego partnerstwa wraz z włączeniem tychże organizacji do zinstytucjonalizowanych ram dialogu politycznego.

1.9. Badanie EKES-u na temat podmiotów gospodarczych i społecznych w państwach AKP pokazało, że 82 % z nich popiera udział podmiotów niepaństwowych w posiedzeniach parlamentarnych, a 78 % – udział w posiedzeniach międzyrządowych, podczas których powinny one mieć również możliwość przedstawiania sprawozdań i zaleceń.

1.10. EKES ubolewa, że we wspólnym komunikacie nie oddano znaczenia organizacji społeczeństwa obywatelskiego ani na poziomie umowy nadrzędnej, ani w trzech regionach. Zaleca, by przyszłe partnerstwo obejmowało formalny mechanizm włączenia organizacji społeczeństwa obywatelskiego w opracowywanie, wdrażanie, monitorowanie i przegląd, a także w nadchodzący etap negocjacji. Wyraża gotowość do odegrania pierwszoplanowej roli w tym procesie.

1.11. EKES odnotowuje brak wzmianki o Europejskim Funduszu Rozwoju (EFR) i zakłada, że ulegnie to zmianie po zatwierdzeniu wieloletnich ram finansowych (WRF) oraz podjęciu decyzji w sprawie włączenia tegoż funduszu do budżetu. Przypomina zalecenie zawarte w opinii REX/455, aby wszelkie formy wsparcia rozwojowego, jakiego UE udziela państwom trzecim, podlegały tym samym ramom prawnym i takiej samej kontroli demokratycznej ze strony Parlamentu Europejskiego, przy jednoczesnym zachowaniu tych samych pozytywnych aspektów EFR. Uważa ponadto, że Instrument na rzecz Pokoju w Afryce i nowe projekty związane z migracją należy finansować poza EFR.

1.12. Komitet przyjmuje z zadowoleniem nacisk na rozwój społeczny, który jest konkretnym priorytetem przyszłego partnerstwa, i uważa, że powinien on mieć pierwszoplanowe znaczenie dla wszystkich trzech regionów i wiązać się z celami rozwoju zrównoważonego.

1.13. EKES popiera zawartą w komunikacie deklarację o pełnej ochronie, promowaniu i osiągnięciu równości płci i upodmiotowienia kobiet i dziewcząt, a także uznanie w komunikacie istotnego wkładu kobiet i dziewcząt w krzewienie pokoju i budowanie państwowości, wzrost gospodarczy, rozwój technologiczny, zmniejszanie ubóstwa, zdrowie i dobrostan, kulturę i rozwój społeczny. Jednak ubolewa, że w komunikacie nie omówiono szczegółowo, w jaki sposób można by to ułatwić.

1.14. EKES przyjmuje z zadowoleniem fakt, że umowy o partnerstwie gospodarczym zostaną w pełni włączone do nowego partnerstwa. Jest zdania, że umowy handlowe, w tym umowy o partnerstwie gospodarczym, powinny opierać się na agendzie ONZ 2030 oraz na porozumieniu klimatycznym z Paryża.

1.15. EKES zaleca, by negocjacje w sprawie umów o partnerstwie gospodarczym AKP–UE były prowadzone w przejrzysty sposób z udziałem społeczeństwa obywatelskiego. Umowy o partnerstwie gospodarczym powinny zawierać możliwy do wyegzekwowania na drodze prawnej rozdział dotyczący rozwoju zrównoważonego, a także przewidywać aktywny udział społeczeństwa obywatelskiego we wdrażaniu, monitorowaniu i przeglądzie.

1.16. EKES przyjmuje z zadowoleniem fakt, że klimat jest jednym z głównych priorytetów, lecz wyraża zaniepokojenie, że priorytety klimatyczne i środowiskowe różnią się w trzech regionach. Jest również zaniepokojony, że kładzie się nacisk na działania wymagane od państw AKP, nie odnosząc się do odpowiedzialności UE za jej ślad lub wpływ na zasoby i ekosystemy naturalne w tych krajach rozwijających się.

2. Kontekst opinii

2.1. Unia Europejska (UE) oraz 79 krajów należących do grupy państw Afryki, Karaibów i Pacyfiku (AKP) zawarły kompleksową i wiążącą umowę o współpracy międzynarodowej, która zjednoczyła ponad połowę państw świata. Umowa ta, znana jako umowa o partnerstwie z Kotonu (umowa z Kotonu), została podpisana w Beninie w 2000 r. Jej celem jest wzmocnienie wieloletniej współpracy w zakresie polityki, handlu i rozwoju pomiędzy UE a państwami AKP. Na podstawie umowy utworzono instytucje ułatwiające współpracę pomiędzy państwami AKP a UE na szczeblu rządów, urzędników administracji publicznej, posłów do Parlamentu, władz lokalnych i społeczeństwa obywatelskiego, w tym sektora prywatnego. Opiera się ona na historycznych związkach między UE a jej dawnymi koloniami, które to związki zmieniały

się wraz z kolejnymi porozumieniami: od układów o stowarzyszeniu w ramach konwencji z Jaunde I i II zawartych między Europejską Wspólnotą Gospodarczą a dawnymi koloniami francuskimi w Afryce (1963–1975) po kolejne konwencje AKP–UE z Lomé (1975–2000) oraz najnowszą umowę o partnerstwie podpisaną w Kotonu (2000 r.).

2.2. Konwencje z Lomé nadały państwom AKP status prawny, który umożliwił im stworzenie modelu rozwoju i domaganie się uprzywilejowanego dostępu do wspólnego rynku. Ramy te nadały większe znaczenie państwom Karaibów i Pacyfiku, które prawdopodobnie nie odniosłyby korzyści z tego rodzaju modelu rozwoju w umowach dwustronnych. Chociaż ubóstwo się zmniejszyło, udział państw AKP w rynku wewnętrznym spadł z 6,7 % w 1976 r. do 3 % w 1998 r.

2.3. Umowa z Kotonu, której celem było umocnienie partnerstwa, składa się z trzech filarów: filaru politycznego i handlowego oraz rozwoju zrównoważonego. Wstępnym kompleksowym celem umowy było wsparcie rozwoju w państwach AKP, a zarazem zachęcanie do dywersyfikacji gospodarek tych państw przez stworzenie warunków do przedsiębiorczości i inwestycji.

3. Uwagi ogólne

3.1. Umowa z Kotonu wygasa w 2020 r., w związku z czym Komisja Europejska i Wysoki Przedstawiciel Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa opublikowały w dniu 22 listopada 2016 r. wspólny komunikat. W komunikacie przedstawiono trzy warianty oparte na wynikach konsultacji publicznych rozpoczętych 6 października 2015 r. Pierwszy wariant sugerował odnowienie umowy z Kotonu z państwami AKP. Zaletą takiego rozwiązania jest to, że umożliwiłoby ono zachowanie kształtu AKP. Jednak nie prowadziłyby do umowy uwzględniającej konkretne priorytety wskazane przez zainteresowane strony. Ponadto nie brałoby pod uwagę znacznych zmian, które nastąpiły od 2000 r., takich jak rozszerzenie UE, rozbieżne priorytety w państwach AKP oraz rosnące znaczenie organizacji regionalnych takich jak Unia Afrykańska.

3.2. Drugi wariant polegał na całkowitej regionalizacji stosunków między UE a państwami AKP. To podejście odzwierciedlałoby różnice między trzema regionami, lecz pomijałoby deklarowane przez państwa AKP pragnienie zachowania jedności, a także obopólne dążenie do wykorzystania modelu UE–AKP do wywierania wpływu na instytucje międzynarodowe.

3.3. Preferowany jest wariant trzeci, w sprawie którego uzyskano konsensus wszystkich stron. Przegląd w tym kontekście oznacza zawarcie „wspólnej umowy ramowej z trzema filarami regionalnymi”: „trzecim wariantem jest umowa z krajami partnerskimi obejmująca trzy odrębne partnerstwa regionalne z państwami Afryki, Karaibów i Pacyfiku z możliwością zacieśnienia współpracy z innymi krajami we wspólnych ramach. Ramy te określałyby wspólne wartości, zasady, istotne szczegóły i interesy, co wymaga współpracy wszystkich zainteresowanych z wykorzystaniem długoletniego dorobku AKP. Przewidywałyby one również konkretne mechanizmy współpracy w kwestiach o wymiarze światowym. Trzej partnerzy regionalni wykorzystywaliby i uwzględniali istniejące już porozumienia (na przykład wspólną strategię UE–AKP) i ustanawialiby priorytety i działania dotyczące specyfiki programów partnerstwa w każdym z tych trzech regionów”. Proponowany przez Komisję format instytucjonalny złożony z trzech odrębnych partnerstw regionalnych z państwami Afryki, Karaibów i Pacyfiku objętych nadrzędną umową zachowuje dorobek i korzyści formatu AKP–UE, a zarazem umożliwia zróżnicowanie inicjatyw rozwojowych w zależności od regionu. Ponadto preferowany wariant przewiduje możliwość dopuszczenia w przyszłości udziału innych państw spoza AKP, takich jak inne kraje najsłabiej rozwinięte (LDC) oraz kraje z Afryki Północnej.

3.4. EKES przyjmuje z zadowoleniem cel Komisji, którym jest nadanie partnerstwu prawnie wiążącego charakteru przy jednoczesnym zachowaniu elastyczności, tak by można je było dostosować do regularnie zmieniającego się środowiska. Zaleca, by w porozumieniu po wygaśnięciu umowy z Kotonu jasno zdefiniowano określenie „prawnie wiążący” i by obejmowało ono procedury konsultacji i sankcji na wypadek naruszenia praw człowieka, zasad demokratycznych, a zwłaszcza praworządności. Odnotowuje, że państwa AKP popierają wiążący charakter przyszłej umowy⁽¹⁾, i uważa, że gwarantowałyby to przewidywalność, przejrzystość i wzajemną odpowiedzialność.

3.5. Niedawno przyjęte umowy międzynarodowe – agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030, porozumienie klimatyczne z Paryża, program działań z Addis Abeby, ramy z Sendai oraz program ONZ dla miast – stwarzają możliwość

⁽¹⁾ Deklaracja z Sipopo: przyszłość grupy państw AKP w zmieniającym się świecie. 7. szczyt szefów państw lub rządów państw AKP: wyzwania i możliwości, 13–14 grudnia 2012 r.

ich włączenia do nowej umowy, co ukierunkowałoby partnerów umowy na dążenie do zrównoważonego rozwoju z korzyścią dla obywateli, dobrobytu i planety. Przyszłe partnerstwo powinno opierać się na tych ramach i zobowiązaniach międzynarodowych, a także na ich wdrażaniu w zintegrowany i zrównoważony sposób sprzyjający włączeniu społecznemu.

3.6. Przyszła umowa powinna dawać pierwszeństwo rozwojowi społecznemu, uwzględniając dwojaki wpływ wykładniczego wzrostu demograficznego i zakłóceń klimatu na państwa AKP. Spowoduje to problemy związane z żywnością i bezpieczeństwem żywnościowym, ochroną środowiska naturalnego i zapewnieniem powszechnego dobrobytu.

3.7. Kluczowym elementem przyszłego partnerstwa powinna być spójność polityki na rzecz rozwoju, gwarantująca, że wszystkie kierunki polityki wewnętrznej i zewnętrznej UE będą umacniać rozwój zrównoważony w UE i na świecie.

4. Uwagi szczegółowe

4.1. Udział społeczeństwa obywatelskiego w przyszłym partnerstwie AKP–UE

4.1.1. EKES z zadowoleniem przyjmuje fakt, że art. 6 umowy z Kotonu wspiera zaangażowanie podmiotów niepaństwowych przez uznanie ich za istotnych graczy w kontekście tej umowy. Niemniej z rozczarowaniem stwierdza, że współpraca odbywa się głównie na poziomie rządowym, mimo uznania faktu, iż dialog polityczny jest istotny dla promowania udziału społeczeństwa obywatelskiego w procesie rozwoju. Istnieje kilka wyjątków: Wspólne Zgromadzenie Parlamentarne AKP–UE i Zgromadzenie Parlamentarne CARIFORUM–UE, Komitet Konsultacyjny CARIFORUM–UE i Komitet ds. Handlu i Rozwoju CARIFORUM–UE. W przyszłości można by jednak dalej wzmocnić te organizacje.

4.1.2. EKES ponownie podkreśla kluczową rolę podmiotów pozarządowych w stosunkach AKP–UE w całym procesie zrównoważonego rozwoju oraz w monitorowaniu umów o partnerstwie gospodarczym. W agendzie ONZ 2030 uznano rolę społeczeństwa obywatelskiego, stwierdzając że „skala i ambicja nowej agendy wymaga odnowionego światowego partnerstwa, by zagwarantować jego wdrożenie... Ułatwi intensywne zaangażowanie na całym świecie we wsparcie w osiąganiu wszystkich celów ogólnych i szczegółowych, a zarazem włączy w to rządy, sektor prywatny, społeczeństwo obywatelskie, Organizację Narodów Zjednoczonych i inne podmioty, wykorzystując wszelkie dostępne zasoby”.

4.1.3. EKES z rozczarowaniem odnotowuje, że część państw AKP – a ostatnio UE – wprowadza restrykcyjne przepisy ograniczające możliwości działania podmiotów niepaństwowych, co w niektórych przypadkach miało negatywne skutki dla aktywnego udziału organizacji społeczeństwa obywatelskiego. Indeks stabilności organizacji społeczeństwa obywatelskiego z 2016 r.⁽²⁾ wskazuje, że w wielu państwach Afryki Subsaharyjskiej organizacje społeczeństwa obywatelskiego – w szczególności zajmujące się rzecznictwem i prawami człowieka – napotykać coraz większe ograniczenia lub groźby ograniczeń dla swojej działalności.

4.1.4. EKES zaleca, by w nowych uzgodnionych ramach wzmocnić zwłaszcza legitymację organizacji społeczeństwa obywatelskiego i ogólnie podmiotów niepaństwowych, jako bardzo potrzebnych zainteresowanych stron w procesach politycznych, włączając organizacje społeczeństwa obywatelskiego zarówno z krajów AKP, jak i z UE w prawnie wiążące zasady umowy. Powinno to objąć ustrukturyzowane ramy między organizacjami społeczeństwa obywatelskiego a wszystkimi wspólnymi instytucjami AKP–UE. Wzywa zatem do bardziej zdecydowanych zobowiązań technicznych i finansowych w celu wspierania i wzmocnienia aktywnego uczestnictwa organizacji społeczeństwa obywatelskiego.

4.2. Handel i zrównoważony rozwój

4.2.1. Na mocy czwartej konwencji z Lomé państwa AKP korzystały z jednostronnych preferencji przyznawanych przez UE na wywóz swoich produktów na wspólny rynek oraz z systemu rekompensaty strat przychodów z wywozu w przypadku wahań kursu wymiany walut lub klęsk żywiołowych. Rozwiązanie to uznano za sprzeczne z zasadą najwyższego uprzywilejowania Światowej Organizacji Handlu. Zatem aby zachować zgodność nowej umowy z Kotonu z przepisami WTO, umowy o partnerstwie gospodarczym (EPA) zaprojektowano tak, aby rozwiązać ten problem i umożliwić państwom AKP integrację ze światową gospodarką.

4.2.2. Europa wynegocjowała więc umowy o partnerstwie gospodarczym z sześcioma regionami, które obejmują 79 państw AKP, w celu utworzenia wspólnych partnerstw w zakresie handlu i rozwoju, wspieranych w ramach pomocy

⁽²⁾ <https://www.usaid.gov/africa-civil-society>.

rozwojowej. W latach 2000–2008 dostęp do rynku europejskiego uzyskiwano za pomocą jednostronnych preferencji krajowych, obejmujących system odstępstw od reguł WTO. Od 2008 r. w ramach umów o partnerstwie gospodarczym podpisywano umowy o wolnym handlu. Zebranie wymaganych podpisów, a następnie wdrażanie umów okazało się jednak problematyczne. Chociaż do tej pory zawarto sześć umów o partnerstwie gospodarczym, proces ratyfikacji większości z nich napotyka utrudnienia. W 2007 r. Europa podpisała pierwszą z tych umów z 15 państwami karaibskimi, a umowa ta weszła tymczasowo w życie w grudniu 2008 r. Wyniki w Afryce są bardziej zróżnicowane. Szesnaście państw Afryki Zachodniej, organizacje regionalne ECOWAS i UEMOA oraz Wspólnota Wschodnioafrykańska osiągnęły porozumienie w 2014 r., ale podpisywanie dalej trwa. Państwa należące do Południowoafrykańskiej Wspólnoty Rozwoju podpisały umowę o partnerstwie gospodarczym w 2016 r. Wreszcie Papua-Nowa Gwinea i Fidżi podpisały przejściową umowę o partnerstwie gospodarczym między Europą a państwami regionu Pacyfiku w 2009 r., jako że na te dwa państwa przypada większość handlu między Europą a państwami regionu Pacyfiku.

4.2.3. Umowa z Kotonu obejmuje zatem istotny wymiar handlowy. W 2012 r. UE była w istocie drugim co do wielkości partnerem handlowym AKP po Stanach Zjednoczonych, ważniejszym niż Wenezuela, Chiny, Brazylia, Kanada i Indie. Wymiana z UE stanowi 12,1 % handlu państw AKP, mniej niż z USA (35,7 %), lecz więcej niż z Chinami (6,9 %) ⁽³⁾.

4.2.4. Według Międzynarodowego Centrum Handlu w latach 2003–2012 udział rynkowy państw AKP w gospodarce światowej wzrósł z 1,4 % do 1,7 %, podczas gdy udział rynkowy UE-28 w rynku AKP wzrósł z 10,9 % do 11,5 % w tym samym okresie. Jednakże od 2010 r. państwa AKP odczuwają skutki kryzysu gospodarczego z 2008 r., a łączna wartość handlu towarami tych krajów zmniejsza się. W 2015 r. wywóz wyniósł 320,7 mld USD (495,1 mld USD w 2011 r.), a przywóz wyniósł 439,6 mld USD (w porównaniu z 500,2 mld USD w 2014 r.).

4.2.5. EKES zaleca, by w przeglądzie umowy z Kotonu dążyć do dostosowania się państw AKP do rozwoju handlu, jako że do grupy AKP wciąż należy 80 % krajów najsłabiej rozwiniętych. Komitet zauważa również, że rolnictwo stanowi 90 % wywozu z krajów AKP i zatrudnia się w nim większość ludności w wieku produkcyjnym. W państwach AKP średnio 20 % bogactwa narodowego pochodzi z dochodów rolnych, ze skrajnymi różnicami między krajami. Na przykład połowa PKB Czadu pochodzi z produkcji rolnej w porównaniu ze średnio 1 % PKB w regionie Karaibów ⁽⁴⁾.

4.2.6. **Handel oraz integracja regionalna:** umowa o partnerstwie gospodarczym ma na celu wspieranie integracji regionalnej i opiera się na założeniu, że większa integracja regionalna stymuluje zdolności handlowe, a zatem wzrost, zatrudnienie i rozwój gospodarczy. Do ułatwienia handlu wewnątrz AKP potrzebne są inwestycje w infrastrukturę, w tym w czystą energię, by pomóc AKP przejść na produkcję i wywóz towarów pośrednich i gotowych, a dzięki temu przesunąć się w górę globalnego łańcucha wartości (GVC). Będzie to również wymagało skutecznego sektora żeglugi. W związku z tym EKES zaleca, by włączyć transport morski do programu polityki handlowej i rozwojowej UE.

4.2.7. **Handel i zrównoważony rozwój:** w przyszłym partnerstwie należy umieścić handel i umowy o partnerstwie gospodarczym w kontekście agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 i porozumienia paryskiego. Umowy o partnerstwie gospodarczym powinny zawierać możliwości do wyegzekwowania na drodze prawnej rozdział dotyczący rozwoju zrównoważonego, z formalnymi i strukturalnymi ramami włączenia organizacji społeczeństwa obywatelskiego. Przyszłe negocjacje AKP–UE powinny być prowadzone w sposób przejrzysty, z zaangażowaniem organizacji społeczeństwa obywatelskiego w monitorowanie negocjacji, wdrażanie umowy i monitorowanie jej stosowania.

4.3. Współpraca na rzecz rozwoju

4.3.1. Narzędzia i metody współpracy mają na celu wdrożenie zasad umowy z Kotonu poprzez skupienie się na wynikach, partnerstwie i odpowiedzialności. W związku z tym programowanie i wdrożenie Europejskiego Funduszu Rozwoju (EFR) zaplanowano jako wspólną odpowiedzialność.

4.3.2. EFR jest finansowany bezpośrednio z dobrowolnych wkładów państw członkowskich UE nieujętych w budżecie unijnym, niemniej w celu zapewnienia spójności negocjacje prowadzone są równoległe z innymi instrumentami finansowania zewnętrznego UE. EFR jest zarządzany przez Komisję Europejską i Europejski Bank Inwestycyjny (EBI). EBI zarządza instrumentem inwestycyjnym, a także udziela pożyczek i gwarancji oraz zapewnia środki finansowe z EFR i własnych zasobów dla przedsiębiorstw prywatnych w państwach AKP, z przeznaczeniem na krótko- i długoterminowe projekty sektora prywatnego i publicznego.

⁽³⁾ <https://www.robert-schuman.eu/en/european-issues/0440-post-cotonou-the-modernisation-of-the-acp-partnership>.

⁽⁴⁾ Komunikat prasowy sekretariatu AKP: The new ACP policy highlights the transformation of the products from the agricultural sector [Nowa strategia AKP podkreśla przetwórstwo produktów rolnych], 15 czerwca 2017 r.

4.3.3. **Łączne środki przydzielone w ramach EFR uległy zwiększeniu, ale prawdopodobnie zostaną zmniejszone w następstwie brexitu.** Zachowano przy tym międzyrządowy charakter i strukturę zarządzania EFR, co sprawia, że jest on najważniejszym, obok wieloletnich ram finansowych (WRF), elementem unijnej współpracy na rzecz rozwoju. Ze względu na wyjątkową historię EFR, jego status prawny i międzyrządowy charakter Parlament Europejski (PE) nie ma w stosunku do niego uprawnień do współdecydowania. Komisja Rozwoju PE bierze udział w ogólnych rozmowach politycznych i jest ważną zainteresowaną stroną w ramach umowy z Kotonu. Wspólne Zgromadzenie Parlamentarne także ma prawo do sprawowania kontroli parlamentarnej nad środkami przydzielonymi z EFR w krajowych programach orientacyjnych oraz regionalnych programach orientacyjnych.

4.3.4. **EFR i budżetowanie:** PE, za pośrednictwem swojej specjalnej procedury udzielania absolutorium, udziela absolutorium Komisji Europejskiej w zakresie zarządzania i wdrażania EFR. Budżetowanie – włączenie EFR do budżetu UE – pozostaje źródłem sporów między PE a Radą, chociaż Komisja kilkakrotnie sugerowała, by włączyć EFR do budżetu unijnego.

4.3.5. EKES wyraża przekonanie, że wszelkie formy wsparcia, jakiego UE udziela państwom trzecim, powinny podlegać tym samym ramom prawnym i takim samym kontrolom demokratycznym ze strony PE. Wzywa zatem do włączenia EFR do budżetu UE, przy jednoczesnym zachowaniu pozytywnych aspektów EFR (np. wzajemności i współodpowiedzialności). Zapewni to większą spójność polityki rozwojowej UE.

Bruksela, dnia 7 grudnia 2017 r.

Georges DASSIS
Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
